

κι αυτοί τὸ παιγνίδι τους—πάζουν τὴν ἀπαρτίαν.

Νῆ, τί κάνουνε : Φωνάζουν οἱ ἀντιπολιτευόμενοι πὼς σώνει καὶ καλὰ πρέπει νὰ γίνῃσι τὲς ἐργασίαι τῆς ἡ Βουλῆς. Ἡ Κυβέρνησις, γὰρ νὰν τοὺς συλλάβει, καμῖνεται πὼς τοὺς ἀκούει, τάζει πὼς τὴν τάδε μέρα θὰ γίνῃ συνεδρία, δὲν ἔχουν ὅμως ἔρκει ἴσαμε καὶνὴ τὴ μέρα ὅλοι οἱ φίλοι τῆς, δὲ γίνεταί ἀπαρτία, (γιατὶ οἱ ἀντιπολιτευόμενοι δὲν πάνε, ἐνῶ μπορούσανε κ' ἔπρεπε νὰ πάνε γὰρ νὰ γίνῃ αὐτὴ ἡ περίφημη ἀπαρτία), κ' ἔτσι ξαναρχινάνε οἱ φωνές, οἱ διάδοσις γὰρ πολιτικὴ κρίσις καὶ τὰ ρίστα.

Καὶ γὰρ τὸ Κοινοβουλευτικὸ αὐτὸ παιγνίδι, τὸ κῶπως ἀσυνείδητο, πληρώνει ἀρκτεὶς χαλιμαδούλες ὁ χαμῆλης λαός.

ΔΙΑΟΛΟΣΚΟΡΠΙΣΜΑΤΑ

II

Τὰ κονκουράκια στὴ φωτιά
σπιθοβολοῦν καὶ τρίζουν
καὶ σπάνε φλογισμένα.

Στὴ φλογερή σου τὴ ματιά
πόσες καρδιὲς ραγίζουν
κι ἀνάβουνε—δωμένα!

Ρίχνω νεράκι στὴ φωτιά
καὶ σβένει καὶ καπνίζει,
μόν' ἡ σκληρὴ σου ἡ ματιά
δὲν παύει νὰ φλογίζει!

12

Στὴν ἐκκλησιὰ ἡ μάνα σου νὰ μὴν ξαναπατήσῃ!
Ἐκόλασε τὴ γαϊτανὰ μὲ τὴ σκληρὴ τῆς γέννα,
γιατὶ ξεχνοῦν τὴν Παναγιά καὶ πάει νὰ προσκυνήσῃ
ὁ κάθε νιὸς ἐσένα!

13

Ἐνα φλουρί στὴν Παναγιά ἐπῆγα νὰ κολλήσω
κ' ἡ Παναγιά τὸ τάμα μου δὲ μοῦ τὸ δίνει πίσω.
Ἐνα φιλάκι μοναχὸ σοῦ ζήτησα καὶ σένα,
μ' ἀφίνεις τὰ χεῖλάκια μου ξερὰ καὶ πικραμένα!

14

Ἄιντε, μάτια μ', ἄιντε φῶς μου,
σὺν πουλὶ γιὰ δὲ γιὰ δὲ,
τὸ δροσάτο τάγεράκι
τῆς Αὐγῆς γλυκοφιλῶ,
νὰ χαϊδέῃ τὰ παντὰ σου!

Ἄιντε, μάτια μ'! Σὺ τοῦ κόσμου
τὸ στολίδι κ' ἡ χαρὰ!
Σὺν πουλὶ πετὴς στὰ ξένα
κ' ἡ ψυχὴ μου λαχταρᾷ
νὰ πετάξῃ συντροφιά σου!

15

Κυπαρισσάκι μου ψηλὸ
ποῦ σεῖσαι καὶ λιγνίσαι,
τὴ ρίζα σου γλυκοφιλῶ
γιατὶ μὲ συλλογιέσαι!
Τὴ λιγερὴ σου τὴν κορφή
σὰ χάδι μοῦ τὴ γέρνεις
καὶ στὴ θλιμμένη μου μορφή
τὸ χομογέλιο φέρνεις...
Τὸ βλέπω! Σὺν πλαγιάσω
κοντὰ σου, θὰ συχάσω!...

Γ. ΑΒΑΖΟΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ

Ο ΔΗΜΟΣ

Φουρτούνα τρελλή λυσομανούσε μέσα του. Φλόγες πετούσανε τὰ μάτια τοῦ Δήμου. Ὅλη τὴ νύχτα δὲν εἶχε κλείσει μάτι. Στὸ νοῦ του εἴτανε πάντα ἡ Λίτσα μὲ τὸ γραφικὸ τῆς ἐκεῖνο προσωπάκι, μὲ τὰ θεοσκότεινα κείνα μάτια τῆς. Πῶς τοῦ εἶχε σκλαβώσει τὴν καρδιά!.. Πόση φωτιά ἀγάπης τρελλῆς, ἀγάπης ἐξωφρενικῆς ἔκαιε τὰ μέσα του! Νὰ κουρασθῇ, νὰ χύσῃ τῆς καρδιάς του τὸ αἷμα γιὰ τὴ Λίτσα. Νὰ πεση-στὰ πόδια τῆς νὰ κλάψῃ σὰ μωρὸ παιδάκι μπροστὰ τῆς, νὰ τῆς περιγράψῃ μὲ τὰ πῦρ χτυπητὰ χρώματα καὶ μὲ τίς πῦρ ἐκφραστικὲς λέξεις τὴν πονεμένη ἀγάπην του, τὸ πάθος του, ποῦ ἀπὸ τόσες μέρες τὸν εἶχε βυθισμένο σὶ παντογινὴ παραχρή, —νὰ τί ποθοῦσε ὁ Δήμος. Καὶ θὰ τὸ πετύχαινε σὶ λίγην ὥρα.

Ὁ ἥλιος εἶχε περιλούσει μὲ τὸ ἱαρό φῶς του τὴν ὁμορφὴ φύση, ποῦ μόλις εἶχε ξυπνήσει. Πετὰ χτύπησε ἀπὸ τὴν κλίνη του ὁ Δήμος κ' ἔρριξε μιὰ ματιά στὸ ρολόγι του. Ἐφτάμιστ' ἡ ὥρα. Ὑστερ' ἀπὸ μιὰν ὥρα θὰ εἴτανε κοντὰ τῆς. Ἡ καρδιά του ἄρχισε νὰ γοργοχτυπᾷ μὲ ὀδύνη. Τὰ γόνατά του τρέμανε. Πλῆθηκε κι ἄρχισε νὰ ντύνεται βιαστικά. Γιὰ νὰ δέσῃ τὴν κραβάτα του σίμωσε στὸν κα-

θρέφτη. Τοῦ φάνηκε ἄγριο τὸ πρόσωπό του μ' ἐκεῖνα τὰ κουρασμένα καὶ μελανιασμένα ἀπὸ τὴν ἀγρύπνια μάτια του. Ντύθηκε καὶ κυριεμένος ἀπὸ μὴν ἀκατανόητη κόπωση ξάπλωσε στὸν καναπέ. Συλλογιότανε. Πῶς νὰρχισῃ καὶ ποῦ νὰ ταλειώσῃ; Κ' ἐκεῖνη ἄραγε θὰ τοῦ εἰδείνε σημάδια μιανῆς ἰδίας, τόσο τρελλῆς, ἀγάπης; Ποῶς ξέρε; Αὐτὸς —εἶν' ἀλήθεια— ἀπὸ καιρὸ τὴν εἶχε κλεισμένη στὴν καρδιά του τὴ Λίτσα. Κι ἔταν' εἶδε καπνὶν ἀνταπόκρισιν ἀπὸ μέρος τῆς στὸ αἶσθημά του, ἡ ἀγάπη του φούντωσε καὶ ξάπλωσε καὶ λουλούδιζε. Κι ὅλες του οἱ σκέψεις κέντρο εἶχανε πὰ τὴ Λίτσα. Αὐτὴ βασιλεύε μέσα στῆς μνήμης του τὰ μυστηριώδη βαθύ. Ἡ ζωὴ χωρὶς τὴ Λίτσα τοῦ φαινότανε φυλακὴ, πόνος, κόλαση.

Νὰ δῇτε τί εἶχε τρέξει. Τὴν εἶχε ἀνταμώσει στὸν περίπατο τὴ Λίτσα πρὶν καμποσὲς μέρες ὁ Δῆμος. Ἐκεῖ μιλήσανε ἀρκετὰ. Ὁ Δῆμος βρῆκε τὴν εὐκαιρίαν νὰ τῆς πῇ καμποσὰ λόγια περιορισμένα κ' αἰνιγματικά γιὰ τὴν ἀγάπην τ.υ. Ἡ Λίτσα κατάλαβε καὶ τοῦ ὤρισε μιὰ μέρα νὰρθῇ στὸ σπίτι τῆς γιὰ νὰ τὰ ποῖνε καλύτερα. Κ' ἡ μέρα αὐτὴ ἡ εὐτυχισμένη μὰ κ' ἐπώδυνον εἶχε ζημερώσει. Σὶ λιγάκι θὰ τὴν ἀντάμωνε τὴ Λίτσα ὁ Δήμος.

Εἶχε κοντέψει ἡ ὥρα κι ὁ Δήμος πετάχτηκε στὸ δρόμο. Πορπατοῦσε τὴν ἀραιεμένη. Ποῦ νὰ δῇ μερικά συννεφάκια, ποῦ παίζανε λὲς τὸν κυνηγτὸ στὸν οὐρανὸ! Ἐρτάσε στὸ σπῆτι, χτύπησε τὴν πόρτα, ἀνέβηκε. Ἡ Λίτσα τὸν δὴγγησε στὸ δωμάτιό τῆς. Ἀρχίσανε νὰ τὸν πνίγουνε οἱ μυρωδιὲς ποῦ σκορποῦσε ἡ κἀμαρα τῆς κόρης. Καθίσανε ὁ ἕνας ἀντίκρυ στὸν ἄλλον. Ἡ Λίτσα εἶχε ὄρος καὶ στάση βασιλίσσας, ἔτσι ποῦ εἶχε ξαπλωθῇ σὶ μιὰ πολυθρόνα. Τὸ χαμόγελο στεφάνωνε ἀδιάκοπα τὰ κατὰ κόκκινα χεῖλη τῆς. Εἶπανε πρῶτα πολλὰ καὶ διάφορα ἀερολογήματα. Ὑστερ' ὁ Δήμος ἦρθε στὸ κύριο θέμα. Μιλοῦσε μὲ πάθος καὶ μ' ὅλη τὴ δύναμιν τῆς ψυχῆς του. Τὰ μάτια του δακρυζοῦν. Εἶπανε πολὺ δυστυχισμένοι στὴν ἐπουσιώδη ἐκεῖνη θέση, στὸ μαρτύριο ἐκεῖνο, στὴ δοκιμασίαν ἐκεῖνη τοῦ εἶναι του.

Ἡ Λίτσα χαμογελοῦσε, πάντα χαμογελοῦσε. Εἶπανε τραγικὴ ἡ μοιραία ἐκεῖνη ἀντίθεση καὶ μπορῶσε νὰ προκαλέσῃ τὴν πῦρ δυνατὴ φρικίαση. Ἡ Λίτσα πῆρε γιὰ πολὺ ταπεινὸ ὀντάριο τὸν Δήμο, σὺν τὸν εἶδε τόσο πολὺ ταπεινωμένο μπροστὰ τῆς, τόσο τσακισμένο ἀπὸ τὸ πάθος του, τόσο ἐξουθενωμένο

α' Ἄιντε, πουλιά μου! ἀλάλαξε ὁ Καραφωτιάς, σκαρταρίζοντας στὸν αἶρα τὰ τρία δάχτυλα.

α' Μπῆμ! μπῆμ! μ'

α' Νίλα θὰ γένῃ ἀπόψε! νὰ ρέκαζαν ἄλλες φωνές. Καὶ τὸ γλέντι μπῆκε στὸ δρόμο του. Τὰ δυὸ μπουζούκια πάλευαν ποῖο νὰ περᾷ τὸ ἄλλο στὸ παίξιμο, οἱ φωνές ποῖα νὰ σκεπάζῃ τὴν ἄλλη στὸ τραγούδι. Φαιδροί, γελοῦμενοι, ἀλαφροί, ἡ βαριοί, παθητικοί, θλιμένοι ἀκλουθοῦσαν οἱ σκοποὶ ἕνας τὸν ἄλλον, ἀδιάκοποι μὲς τὴν ἀδιάκοπὴ εὐθυμία.

Ὁ ἐπιλοχίας Καραφωτιάς ἔδωσε πάλι: τὸ σύνθημα στὴν ἀλλαγὴ τοῦ ὅρους, στὸ πέρασμα σὶ μέλη σοβαρότερα, ψηλότερα. Τὰ δυὸ μπουζούκια σάπασαν, δταν τὸν εἶδαν νὰ πάρῃ τὸν καμπουρά στὰ χεῖρά του. Ὅλοι περίμεναν. Ὁ ἐπιλοχίας Καραφωτιάς ἦταν τραγουδιστὴς μὲ τὸνομα στὰ αὐζωνικά. Ὁ σεβντάς του ἦταν τὰ κλέφτικα. Ἡ ζωὴ ποῦ εἶχε περάσει στὰ βουνὰ τῆς Ροῦμελίας, κυνηγώντας τοὺς φυγόνδικους, πλούτισε τὴν ἀνθολογίαν του καὶ τοῦ ταίριασε τὴ φωνὴ μὲ τὸ γαργάρισμα τῆς βροχής, μὲ τὴ βοὴ τῶν ἐλατιῶν, μὲ τὴ λαλιά τῆς πέριδης, μὲ τὴ τζαμὰ τῶν σπαρῶν. Ὅλα τούτα ἀντιλαλούσαν μ' ὅλους τοὺς τόνους τοὺς καὶ τοὺς ἀχούς τοὺς στὸ μεστό καὶ λαγαρὸ τραγούδιμα του

καὶ κοντὰ σ' αὐτὰ καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἔτρεμε κι ἀναστήναζε σ' ἐκεῖνο ὁ καημὸς μιᾶς λεβεντιάς ποῦ χάνετ' ὅλον' ἀπ' τὰ βουνὰ, ἡ πίκρα γιὰ τὸ χαμὸ αὐτό, ἡ νοσταλγία γιὰ τὸ πέρασμά τῆς καὶ μιὰ κρυφὴ γλυκιὰ ἀπαντοχὴ γιὰ τὸ ξανάθισμά τῆς. Αὐτὴ ἡ λαχτάρα σὰ νὰ ξεχείλισε τὴν ὥρ' αὐτὴ μὲς τὴν ψυχὴν του κι ἀρχίνασε βαθύ, βαριά:

α' Μὲ γέλασε μιὰ χραυγὴ, ὁ αὐγερινὸς κ' ἡ πούλια καὶ πῆρα πλάγια ταῖθουνά...

Ὁ ταμπουράς μόνον συνόδευε στὰ χεῖρά του ἰδίου ἐπιλοχία κ' οἱ φωνές ἀπ' τὴ μισὴ παρέα ἀκλουθοῦσαν ἀργὰ κι ἀγαλινὰ, γιὰ νὰ τὸ σηκώσῃ ἡ ἄλλη μισὴ ὕστερα μὲ τὴ φωνὴ τοῦ Τυλιγάδα ἀπάνω ἀπάνω.

Ὅπως ὅλοι οἱ ἑκαουστοὶ τραγουδιστάδες, ὁ Συμεὼν Καραφωτιάς δὲν τίλιωνε ποτὲ τραγούδι. Καὶ τώρα ὕστερ' ἀπὸ τρία τίσιερὰ γυρίσματα τὸ κοψὲ στὴ μέση.

Καὶ σάπασε κ' ἡ ἄλλη μεριά.

Ὁ καημὸς τοῦ ἐπιλοχία Καραφωτιάς ἀναψὲ λαχτάρας ὅμοιος σ' ὅλο τὸ τραπέζι. Ὁ Φωτούλας ἔβραζε πάλι τὸ μπουζούκι του. Ὁ Γιαννάκος Καραδάρας βαλακτώθηκε καὶ τὸ τραγούδι τοῦ Κατσάν τῶν ἀπλώθηκε βαρὺ, μονότονο, θλιμένο. Ἡ λάμψη

ὅμως τὰ γραφικὰ ἀρματωλοῦ ἦταν παλιὰ καὶ θαμπωμένη πὰ γιὰ τὸ Φωτούλα Τυλιγάδα. Τὰ ὄνειρά του κ' οἱ λαχτάρες του πετούσαν σὶ κοντινότερους καιροὺς. Στὴ φατχία του σύχναζαν ἄλλες σκιὲς καὶ δόξες νωπότερες, ποῦ γέμισαν τὸν Ἐλυμπο καὶ Κίσαβο, τὴ Γκιόνα καὶ τὴ Λιάκφυρα, τὸ Μπουμπιστο καὶ τὴ Βελίτσα.

α' Ἐσεῖς πολὺ τοῦ Γρεβενοῦ, Τσίτσου κι Μήτσου μου, ἔσκισε τὴ νυχτιὰ ἡ στριγγιὰ λαλιά τοῦ πρώην λοχία.

Ὁ Τσιτσομήτσος ἦταν μιὰ ἀπὸ τίς σκιὲς ποῦ ἡ γενιά του εἶχε νταραβέριζ ζωντανότερα ἀπ' τίς δόξες τοῦ Βλαχάβα καὶ τοῦ Κατζαντώνη. Στὰ νιάτα του τίς κυνήγησε κι ὁ ἴδιος, στὰ βουνὰ κ' ἐπλεξε γύρω τοὺς καπνοὺς ὥραϊο ὄνειρο, ποῦ ἡ τύχη τόθελε νὰ σβύσῃ πεζότατα στὴ βρώμικη ποδιά τοῦ βελουχτῆ ἔδω στὸν ὄχτο τὰ κροπόταμα. Τὸ ἴδιο ὄνειρο πλανεῖται καὶ τὴ λεβεντιά τοῦ κάστρου ἐκεῖ τριγύρω του κι ὁ ἐπιλοχίας Καραφωτιάς, ἂν κλαίῃ στὰ τραγούδια του τὴν περσμένη χάρη τῶν βουνῶν, κλαίει ἀπαντοχίς κ' ἐλπίδες τῆς γενιᾶς του ποῦ ὅσο πὰν καὶ σβύσονται. Οἱ σκιὲς, ποῦ ὕπνησε ἕνα γύρω τὸ τραγούδι τοῦ Φωτούλα Τυλιγάδα, δὲ γέμισαν μονάχ' αὐτὰ τὰ βουνὰ, δὲ στοίχισαν καθὲ